

კურიკულუმის განვითარების მეთოდოლოგია

„სკოლის სახელწოდება“

მუხლი 1. შესავალი

1. დოკუმენტში აღწერილია სასკოლო კურიკულუმის ¹განვითარების მეთოდოლოგია. ყურადღება გამახვილებულია შემდეგ ძირითად საკითხებზე:
 - 1.1. რა არის / რას ემსახურება სასკოლო კურიკულუმი;
 - 1.2. სისტემური დონის რეგულაციები რომლებსაც ეფუძნება სასკოლო კურიკულუმი;
 - 1.3. პროცესებზე პასუხისმგებელი სტრუქტურული ერთეულები / პოზიციები;
 - 1.4. პროცესში ჩართული მხარეები;
 - 1.5. ძირითადი პროცესები;
 - 1.6. კავშირი სხვა პროცესებთან.

მუხლი 2. რა არის / რას ემსახურება სასკოლო კურიკულუმი

1. კურიკულუმი არის დოკუმენტი, რომელიც წარმოაჩენს „გზას“, რომელსაც ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება სთავაზობს მოსწავლეს პიროვნულ განვითარებისთვის. ამ ტიპის დოკუმენტი, როგორც წესი, მოიცავს ინფორმაციას იმასთან დაკავშირებით, თუ:
 - 1.1. რა საგანმანათლებლო პრინციპებს ეფუძნება სასწავლო პროცესი სკოლაში;
 - 1.2. რა საგნებს და საგანმანათლებლო სერვისებს სთავაზობს სკოლა მოსწავლეს;
 - 1.3. როგორია საათობრივი ბაძე და მოსწავლის დატვირთვა სკოლაში;
 - 1.4. რა გრძელვადიან მიზნებს ემსახურება სწავლა-სწავლების პროცესი (კონკრეტული საგნების სწავლა-სწავლების მიზნები/შედეგები/მოლოდინები);
 - 1.5. რა სასწავლო რესურსებზე დაფუძნებით ხდება გრძელვადიან მიზნებზე მუშაობა;
 - 1.6. რა მეთოდები და სტრატეგიები გამოიყენება სასწავლო პროცესში;
 - 1.7. როგორ ხდება მოსწავლეების მიღწევების აღწერა და შეფასება;
 - 1.8. რა მეთოდებსა და მექანიზმებს იყენებს სკოლა კურიკულუმის განვითარებისთვის (დაგეგმვა, დანერგვა, მონიტორინგი და შეფასება, რევიზია).
2. კურიკულუმი ფუნქციაა ერთი მხრივ წარმოაჩინოს სკოლის ტრადიციები და პრიორიტეტები, მეორე მხრივ კი უზრუნველყოს შეთანხმება სასკოლო საზოგადოების წევრებს შორის. კურიკულუმის დანერგვა მაშინ მიმდინარეობს წარმატებით, როცა მის შინაარსს იზიარებენ და მის განვითარებაში მონაწილეობენ სკოლის მასწავლებლები, დირექცია და მშობლები.

მუხლი 3. სისტემური დონის რეგულაციები რომლებსაც ეფუძნება სასკოლო კურიკულუმი

1. სასკოლო კურიკულუმს საკვანძო მნიშვნელობა აქვს ზოგადი განათლების რეფორმისთვის. მისი საშუალებით სკოლის დონეზე რეალიზდება ეროვნული სასწავლო გეგმისა და ავტორიზაციის სტანდარტების მოთხოვნები.

¹ დოკუმენტში ტერმინები სასკოლო სასწავლო გეგმა და სასკოლო კურიკულუმი სინონიმური მნიშვნელობით გამოიყენება.

2. მთავარი დოკუმენტი, რომელსაც სასკოლო კურიკულუმი ეყრდნობა არის ეროვნული სასწავლო გეგმა. ქვემოთ მოცემული ცხრილი წარმოაჩენს მიმართებებს ამ ორი დოკუმენტს შორის².

ეროვნული სასწავლო გეგმა	სასკოლო კურიკულუმი
სწავლა-სწავლების პრინციპები	სკოლისთვის სავალდებულოა მოთხოვნა - დააფუძნოს სასწავლო პროცესი ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ სწავლა-სწავლების პრინციპებს
კურიკულუმის მიზნები - ფუნქციურ-კომპონენტური უნარები - აღმზრდელობით-ღირებულებითი ასპექტები - პრიორიტეტული თემები	სკოლა ორიენტირდება ეროვნული კურიკულუმით განსაზღვრულ მიზნებზე, თუმცა, აქ მოცემულ კომპონენტებზე დაფუძნებით მან უფრო ფოკუსირებულად უნდა გამოკვეთოს საკუთარი მისია.
საგნობრივი ჯგუფის მიზნები სავალდებულო საგნები	საჯარო სკოლა ვალდებულია ასწავლოს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული სავალდებულო საგნები, თუმცა, საშუალო საფეხურზე მას შესაძლებლობა აქვს საგანთა განსხვავებული განაწილება შესთავაზოს მოსწავლეებს, რომლებიც მოემსახურება საგნობრივი ჯგუფის მიზნების რეალიზებას; სკოლა მოსწავლეს ასევე სთავაზობს დამატებით სააღმზრდელო-სასწავლო მომსახურებას.
სავალდებულო საგნების სწავლა-სწავლების გრძელვადიანი მიზნები: - საფეხურის შედეგები: - სამიზნე ცნებები სასწავლო თემები და საგნობრივი საკითხები	ეროვნული სასწავლო გეგმა სავალდებულოდ განსაზღვრავს სავალდებულო საგნების სწავლა-სწავლების მიზნებს (ზოგიერთ საგანში სასწავლო თემებსაც), თუმცა, სკოლამ თავად უნდა შეარჩიოს რა საგნობრივ საკითხებს შესთავაზებს მოსწავლეებს ამ მიზნების მისაღწევად.
სასწავლო რესურსები	სამინისტრო სკოლას ყველა სავალდებულო საგნისთვის სთავაზობს გრიფირებულ სახელმძღვანელოებს, თუმცა, საგანმანათლებლო დაწესებულებებს შეუძლია გრიფირებული სახელმძღვანელო ჩაანაცვლოს სხვა სახელმძღვანელოთი; საკუთარი შეხედულებისამებრ სასწავლო პროცესი გაამდიდროს დამატებითი სასწავლო რესურსებით
სწავლა-სწავლების მეთოდები და სტრატეგიები	ეროვნულ სასწავლო გეგმაში აღწერილია სწავლა-სწავლებისა და შეფასების მეთოდოლოგიური საფუძვლები. ამ საფუძვლების გათვალისწინებით

² შენიშვნა: ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან შესაბამისობა ნიშნავს სასკოლო კურიკულუმის შესაბამისობას ისეთ დოკუმენტებთან, როგორებიცაა:

ა) ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნები;

ბ) ზოგადი განათლების შესახებ საქართველოს კანონი

(საქართველოს პარლამენტის N1330

კანონი, 8 აპრილი, 2005);

გ) ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ ბრძანება (N69/5, 10 აპრილი, 2019).

შეფასება	სკოლა თავად ქმნის სწავლებისა და შეფასების ხერხებს, წესებსა და ინსტრუმენტებს.
----------	--

მუხლი 4. პროცესებზე პასუხისმგებელი სტრუქტურული ერთეულები / პირები (პოზიციები)³

1. სასკოლო კურიკულუმის განვითარება კომპლექსური პროცესია. მასში უამრავი ადამიანი იღებს მონაწილეობას, თუმცა, პასუხისმგებლობის ცენტრი გადადის კათედრის თავმჯდომარეებზე და დირექტორის ორ მოადგილეზე, რომელთაგან ერთი პასუხს აგებს სასწავლო პროცესების მიმდინარეობაზე, მეორე კი ხარისხის უზრუნველყოფაზე.
2. მცირეკონტინგენტიან სკოლაში შესაძლოა დირექტორს არ ჰყავდეს მოადგილეები, ამის გამო საჭირო იქნება სიტუაციურად გამოიძებნოს ორი პირი, რომელიც საკუთარ თავზე აიღებს სასწავლო პროცესისა და ხარისხის უზრუნველყოფის კუთხით აქტუალურ პასუხისმგებლობებს.

მუხლი 5. პროცესში ჩართული მხარეები

1. სასკოლო სასწავლო გეგმის განვითარება მოსწავლეების, მშობლების, მასწავლებლებისა და დირექციის თანამშრომლობის რეჟიმში ხდება. ამ პროცესში რეალური მონაწილეობა გულისხმობს არა მხოლოდ ინფორმირებასა და კონსულტირებას, არამედ ინტენსიურ თანამშრომლობასა და გამჭვირვალე ანგარიშვალდებულების სისტემის დაწესებას.
2. კურიკულუმის განვითარების პროცესში მასწავლებლებსა და დირექციას მკაფიოდ განსაზღვრული ფუნქციები აქვთ. კერძოდ, სწავლა-სწავლების პროცესში მასწავლებელი ვალდებულია აქტუალური და პრობლემური საკითხები განიხილოს მოსწავლეებთან და მათ მშობლებთან, რაც აჩენს სივრცესა შესაძლებლობებს კურიკულუმის განვითარების პროცესში მათი ჩართულობისთვის. სკოლამ თავად უნდა დააკონკრეტოს რა ფორმით უნდა განხორციელდეს მშობელთა ჩართულობა სასწავლო პროცესში (მაგალითად, მშობელთა ინფორმირების გზა შეიძლება იყოს კურიკულუმის სკოლის საიტზე ატვირთვა, ელექტრონული ჟურნალით ან სასწავლო პროცესის მართვის სისტემით (LMS) ინფორმაციის გაზიარება, მათთან კომპლექსური დავალების ბარათების გაგზავნა და სხვა).
3. კურიკულუმის განვითარების პროცესში მასწავლებლებისა და დირექციის უმთავრესი ვალდებულებები უკავშირდება უშუალოდ სასწავლო პროცესს. ეს ფუნქცია-მოვალეობები მკაფიოდ და კონკრეტულად უნდა გაიწეროს შიდა სასკოლო დოკუმენტებში. ქვემოთ მოცემულია ჩარჩო, რომელიც კურიკულუმის

³ **შენიშვნა:** მიმდინარე ეტაპზე განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში მუშავდება კონცეფცია რესურსცენტრების ფუნქციურ როლთან დაკავშირებით. სასკოლო კურიკულუმების განვითარების პროცესის გასაძლიერებლად ამ დოკუმენტისთვის შესაძლოა ჩამოყალიბდეს შემდეგი რეკომენდაცია - მცირეკონტინგენტიან სკოლებისთვის ხარისხის მართვის სამსახურის ფუნქცია შეასრულონ საგანმანათლებლო რესურსცენტრებმა, სკოლის დირექტორი კი იყოს მხოლოდ საგანმანათლებლო ლიდერი, ანუ პასუხისმგებლობელი პირი მხოლოდ სასკოლო კურიკულუმის განვითარებაზე.

განვითარების პროცესში მასწავლებლებისა და დირექციის ზოგად ფუნქციებს გამოკვეთს.

მუხლი 6. მასწავლებელი⁴

1. სასწავლო პროცესში ჩართული თითოეული პედაგოგი გაკვეთილის ჩატარებასთან ერთად ვალდებულია:
 - 1.1. აღწეროს და კოლეგებს გაუზიაროს ინფორმაცია თითოეული მოსწავლის მიღწევებთან დაკავშირებით. ამით ის უზრუნველყოფს მონაცემების ბაზის განახლებას, რაც დანერგვის პროცესის შესწავლის შესაძლებლობას იძლევა;
 - 1.2. მონაწილეობა მიიღოს კათედრის წევრებთან ერთად სასწავლო პროცესის ძლიერი და სუსტი მხარეების გაანალიზებაში და მუშაობის პროცესში გაითვალისწინოს რეკომენდაციები, რომლებსაც კათედრა და სკოლის ადმინისტრაცია შეიმუშავებს.

მუხლი 7. კათედრის თავმჯდომარე

1. კათედრის თავმჯდომარე ვალდებულია:
 - 1.1. უზრუნველყოს კათედრის წევრების ინფორმირებას იმასთან დაკავშირებით, თუ რა ინსტრუმენტების გამოყენებითა და რა ინტენსივობით უნდა შეაგროვონ პედაგოგებმა მონაცემები საკუთარი მოსწავლეების მიღწევების; სასწავლო პროცესის მიმდინარეობის შესახებ;
 - 1.2. შეაგროვოს კათედრის წევრების მიერ გამოგზავნილი მასალები და ფასილიტაცია გაუწიოს კათედრის სხდომებს (შექმნას დღის წესრიგი, გამოკვეთოს პრობლემური საკითხები);
 - 1.3. უზრუნველყოს კათედრის სხდომების ჩატარება სასკოლო კურიკულუმის დანერგვის პროცესში გამოკვეთილი პრობლემების შესასწავლად, ინოვაციების დასანერგად და დანერგვის პროცესისთვის საჭირო დოკუმენტების/მასალების მოსამზადებლად;
 - 1.4. დათქმულ ვადებში სკოლის დირექციას მიაწოდოს შეთანხმებული ინსტრუმენტების საფუძველზე მომზადებული მასალები, რომლებიც სასწავლო პროცესის (მოსწავლეების მიღწევები, მასწავლებლების წინაშე არსებული გამოწვევები) შესახებ შეიცავს ინფორმაციას;
 - 1.5. მონაწილეობა მიიღოს სკოლის დონეზე კურიკულუმის განვითარებასთან დაკავშირებული საკითხების განხილვაში; იყოს შუამავალი რგოლი სკოლის დირექციასა და პედაგოგებს შორის.

მუხლი 8. დირექტორის მოადგილე

1. კურიკულუმის დანერგვის პროცესში დირექტორის ორი მოადგილეა ჩართული. პირველი მათგანის ფუნქციაა ფასილიტაცია გაუწიოს სასწავლო პროცესს, მეორე კი ორიენტირდება ხარისხის მართვაზე;
2. **დირექტორის მოადგილე 1.**

⁴ შენიშვნა: კურიკულუმის განვითარების პროცესში ფუნქციური როლებისა და პასუხისმგებლობების განაწილებისას არ აქვს მნიშვნელობა მასწავლებლის სტატუსს (მენტორი, წამყვანი, უფროსი).

- 1.1. ფასილიტაცია გაუწიოს დანერგვისა და კვლევის ინსტრუმენტებისა და მათი გამოყენების რეჟიმის შეთანხმებას;
- 1.2. გაამთლიანოს კათედრის ხელმძღვანელების მიერ მოწოდებული მასალები სასწავლო პროცესის მიმდინარეობასთან დაკავშირებით;
- 1.3. უზრუნველყოს სამუშაო შეხვედრების გამართვა კათედრის ხელმძღვანელების მონაწილეობით (შესაძლოა სხვა მასწავლებლების ჩართულობითაც), სადაც განიხილება სასწავლო პროცესის მიმდინარეობისა და ხარისხის სტანდარტების დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებული საკითხები; შემუშავდება რეკომენდაციები სასწავლო პროცესში პრობლემების გადასაჭრელად; ინოვაციების დასანერგად;
- 1.4. მასწავლებლებთან ერთად მონაწილეობა მიიღოს პედაგოგიკური პრაქტიკის შესწავლაში (მაგალითად, Japanese Lesson Study- ის რეჟიმში); უზრუნველყოს მიღებული შედეგების დოკუმენტირება და სასკოლო საზოგადოების წინაშე პრეზენტაცია;
- 1.5. ხელი შეუწყოს სკოლის ბაზაზე მასწავლებლების პროფესიულ განვითარებას;
- 1.6. კათედრის ხელმძღვანელებთან თანამშრომლობით უზრუნველყოს სასკოლო კურიკულუმის ყოველწლიურად განახლება და დასამტკიცებლად მომზადება;
- 1.7. უზრუნველყოს სასკოლო კურიკულუმის განვითარების შესახებ სასკოლო საზოგადოების წევრების ინფორმირება;
- 1.8. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს რეგულარულად მიაწოდოს ინფორმაცია სკოლაში მიმდინარე პროცესებთან/სასკოლო კურიკულუმის განვითარებასთან დაკავშირებით (წინასწარ შეთანხმებული ფორმით).
3. **დირექტორის მოადგილე 2.**
- 1.1. დაეხმაროს სასკოლო საზოგადოების წევრებს თვითშეფასების განხორციელებაში.
4. სკოლის დირექტორი ერთობლივად იღებს პასუხისმგებლობას სკოლაში მიმდინარე ყველა პროცესზე.

მუხლი 9. ძირითადი პროცესები:

- 1 კურიკულუმის განვითარება მუდმივი პროცესია. სკოლა ვალდებულია ყოველწლიურად განაახლოს დოკუმენტი წინა წლის მონაცემების ანალიზის საფუძველზე.
- 1.1. პროცესის დაწყება: სასკოლო კურიკულუმის შემუშავების პროცესი იწყება წინა წლის კურიკულუმის დანერგვის პარალელურად; მისი (ე.ი. წინა წლის კურიკულუმის) განხორციელების პროცესის ანალიზისა და შეფასების საფუძველზე. ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნების მიხედვით სასკოლო სასწავლო გეგმა უნდა დამტკიცდეს ახალი სასწავლო წლის დაწყებამდე არაუგვიანეს ერთი კვირით ადრე“ .
- 1.2. პროცესის ეტაპები: კურიკულუმის განვითარება გულისხმობს შემდეგ ფაზებს: (ა) კურიკულუმის შემუშავება, (ბ) დანერგვა, (გ) მონიტორინგი და შეფასება, (დ) გადასინჯვა და რევიზია.

ა) კურიკულუმის შემუშავება⁵

⁵ ქვემოთ შემოთავაზებულია სასკოლო კურიკულუმის სარეკომენდაციო სტრუქტურა:

შესავალი: როდის და რომელი ბრძანებით დამტკიცდა კურიკულუმი

1. კურიკულუმის შემუშავება გულისხმობს მომდევნო სასწავლო წლის სასწავლო პროგრამის და მისი რეალიზებისთვის საჭირო აქტივობების განსაზღვრას. ამ პროცესში კათედრის ყველა მასწავლებელი ერთვება. პედაგოგები უნდა შეთანხმდნენ შემდეგ საკითხებზე:
 - 1.1. რომელ თემებს ასწავლიან მომდევნო სასწავლო წელს (იმ საგნებში, სადაც თემები სავალდებულოდ არ არის განსაზღვრული);
 - 1.2. რა ქვესაკითხებსა და საკითხებს ასწავლიან თემის ფარგლებში სამიზნე ცნებების გასააზრებლად, საფეხურის შედეგების მისაღწევად;
 - 1.3. რა კომპლექსურ დავალებებს იყენებენ თემის ფარგლებში გამოკვეთილი საკითხებისა და ქვესაკითხების გასააზრებლად;
 - 1.4. რა ძირითად და დამხმარე რესურსებს იყენებენ კომპლექსურ დავალებებზე მუშაობის პროცესში;
 - 1.5. რა შეფასების ინსტრუმენტებს გამოიყენებენ მოსწავლეების განმსაზღვრელი და განმავითარებელი შეფასებისთვის;
 - 1.6. რა მექანიზმებით შეისწავლიან სასკოლო კურიკულუმის დანერგვის პროცესის მიმდინარეობას.
2. კურიკულუმს გეგმავს მთელი კათედრა⁶ და არა ერთი მასწავლებელი (მაგალითად, თუკი კათედრაზე 5 ისტორიის მასწავლებელია ყველა მათგანი ერთსა და იმავე კურიკულუმზე თანხმდება).

ბ) დანერგვა

1. კურიკულუმის დანერგვა⁷ გულისხმობს დაგეგმვის ფაზაში შეთანხმებული გეგმების განხორციელებას და იმ ეფექტების აღწერას, რომელიც დასახულმა გეგმებმა სასკოლო საზოგადოებაზე მოახდინა.
2. კურიკულუმის დანერგვის პროცესი სამ დონეზე აღიწერება: მოსწავლის (ნაწი) დონე, მასწავლებლის (მიკრო დონე), სკოლის (მეზო) დონეზე. თითოეულ დონეზე მიმდინარე

ნაწილი 1.

- სასკოლო კურიკულუმის მიმართება ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან და სკოლის სტრატეგიული განვითარების გეგმასთან;
- კურიკულუმის შემუშავების პროცესის აღწერა (ჩართული მხარეები, პროცედურების დახასიათება, წყაროები, მათი მოპოვებისა და დამუშავების მეთოდოლოგია);
- სკოლის სტრუქტურა (მხარეების კონკრეტული მოვალეობები სასკოლო კურიკულუმის შემუშავების პროცესში).

ნაწილი 2.

- საგნობრივი კურიკულუმები

დოკუმენტში ხაზგასმული სიტყვები „მონაწილეობით შეიმუშავებს“ და „შეთანხმებით“ კათედრის ხელმძღვანელს ავალდებულებს სასკოლო კურიკულუმის ამსახველი მასალები, გაუზიაროს დროულად გაუზიაროს დირექტორს, მის მოადგილეებსა და სამეურვეო საბჭოს წევრებს/მათთან ერთად განიხილოს ის ცვლილებები, რომლებიც წინა წლის სასწავლო პროცესის შესწავლის საფუძველზე განხორციელდა.

შენიშვნა: პროექტ „ახალი სკოლის მოდელის“ ფარგლებში შემუშავებულია სასწავლო პროცესის დაგეგმვის სარეკომენდაციო ინსტრუმენტები (**დანართი 1**). ამ ინსტრუმენტებზე დაფუძნებით განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ახორციელებს ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის პროცესში სასკოლო საზოგადოების მხარდაჭერას.

⁶ პროცედურები: კანონით ზოგადი განათლების შესახებ პედაგოგიური საბჭო „ეროვნული სასწავლო გეგმის შესაბამისად, დირექტორის მონაწილეობით შეიმუშავებს და სამეურვეო საბჭოსთან შეთანხმებით ამტკიცებს სასკოლო სასწავლო გეგმებს“.

⁷ **შენიშვნა:** პროექტ „ახალი სკოლის მოდელის“ ფარგლებში შემუშავებულია ინსტრუმენტები, რომლებიც ხელს უწყობს დანერგვის პროცესის აღწერას (**დანართი 2**). ამ ინსტრუმენტებზე დაფუძნებით განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ახორციელებს ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის პროცესში სასკოლო საზოგადოების მხარდაჭერას.

პროცესებს მასწავლებლები აღწერენ წინასწარ შეთანხმებული ინსტრუმენტების მიხედვით.

3. დანერგვის პროცესის აღწერაზე ორიენტირებული ინსტრუმენტების საშუალებით გროვდება მონაცემები, რომელთა ანალიზის საფუძველზეც ხდება კურიკულუმის განვითარების პროცესის შესწავლა, მისი მონიტორინგი და შეფასება⁸.

გ) მონიტორინგი და შეფასება⁹

1. მონიტორინგი პასუხობს შეკითხვას - მიმდინარეობს თუ არა დაგეგმილის შესაბამისად პროცესები? შეფასება პასუხობს შეკითხვას - რამდენად იძლევა განხორციელებული აქტივობები სასურველ შედეგს¹⁰.

დ) გადასინჯვა და რევიზია

2. კურიკულუმის გადასინჯვა და რევიზია პრაქტიკულად მომდევნო სასწავლო წლის კურიკულუმის შემუშავების პროცესს ემთხვევა. მთელი წლის განმავლობაში პედაგოგები სწავლობენ დანერგვის პროცესს (აგროვებენ მონაცემებს; აანალიზებენ მათ კათედრის სხდომებზე; პრობლემების გადასაჭრელად განიხილავენ ამა თუ იმ ინოვაციის დანერგვის პერსპექტივას), ამ გამოცდილების საფუძველზე კი სასწავლო წლის დასრულებისთანავე იწყებენ მუშაობას მომდევნო წლის სასწავლო გეგმაზე.¹¹

მუხლი 10. კავშირი სხვა პროცესებთან

1. სასკოლო კურიკულუმის განვითარების პროცესი მჭიდრო კავშირშია სკოლაში მიმდინარე დამხმარე და მმართველობით პროცესებთან:
 - 1.1. **დამხმარე პროცესები** პირობითად შეიძლება ვუწოდოთ სასწავლო პროცესის ადმინისტრირებასთან დაკავშირებულ ისეთ სფეროებს როგორებიცაა: (ა) პერსონალის მართვა და განვითარება, (ბ) ადამიანებისა და პროცესების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, (გ) ინფრასტრუქტურის განვითარება, (დ) სასკოლო საზოგადოების ინფორმირება, (ე) ფინანსური რესურსების მართვა, (ვ) მოსწავლეთა აკადემიური და ადმინისტრაციული მხარდაჭერის მომსახურება. ამ

⁸ პროცედურა: მასწავლებლები წინასწარ შეთანხმებულ რეჟიმში დანერგვის პროცესის ამსახველ მასალებს აგროვებენ და უგზავნიან კათედრის ხელმძღვანელს. კათედრის ხელმძღვანელის მოვალეობაა ამ მასალების დახარისხება და მის საფუძველზე კათედრის მუშაობის დღის წესრიგის შექმნა.

⁹ პროცედურა: სასკოლო საზოგადოების წევრებს ერთმანეთთან შეთანხმებული უნდა ჰქონდეთ დიზაინი, რომელის ფარგლებშიც ამ საკითხების შესწავლა იქნება შესაძლებელი.

¹⁰ **შენიშვნა:** მონიტორინგისა და შეფასებისთვის მრავალფეროვანი ინსტრუმენტები შეიძლება იქნას გამოყენებული. ამ მხრივ რეკომენდაციები შემუშავებულია პროექტის „ახალი სკოლის მოდელი“ ფარგლებში (**დანართი 3**) ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის პროცესში სკოლების მხარდაჭერას სამინისტრო ამ რეკომენდაციების საფუძველზე ახორციელებს.

¹¹ ყოველივე ზემოთმხილული წარმოადგენს საფუძველს იმისა, რო სკოლაში ჩამოყალიბდეს სასკოლო კურიკულუმის განვითარების ორიგინალური მოდელი. პასუხი შეკითხვებზე:

- როგორ შევაგროვოთ მონაცემები კურიკულუმის დანერგვის პროცესის შესასწავლად?
- როგორ წარვმართოთ კურიკულუმის განვითარების პროცესი?

პროცესებთან მიმართებით გადაწყვეტილებები, როგორც წესი, სასწავლო პროცესის საჭიროებებიდან გამომდინარე მიიღება.

- 1.2. **მმართველობით პროცესები** შეიძლება ეწოდოს (ა) სკოლის მისიის, ხედვისა და ღირებულებების მიხედვით სტრატეგიული გეგმის შემუშავებისა და განვითარების პროცესს, (ბ) სკოლაში ხარისხის მართვის სისტემის გამართვის პროცესს. ეს პროცესები კურიკულუმის შემუშავებისა და განვითარების პროცესის უშუალო გაგრძელებას წარმოადგენს.
2. სასკოლო კურიკულუმის განვითარება კავშირშია ეროვნულ დონეზე მიმდინარე პროცესებთანაც. მისი წყალობით გროვდება მონაცემები და გამოცდილება, რომლის გათვალისწინებითაც იგეგმება ცვლილებები ეროვნულ სასწავლო გეგმასა და მისი დანერგვის პროცესში.